

ZPRÁVY Z VÝZKUMU

Místa strachu z kriminality v Přerově

DANIEL DOLEŽAL

Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, katedra geografie, 17. listopadu 12, 771 46 Olomouc, Česko; e-mail: daniel.dolezal01@upol.cz

ABSTRACT **Places of fear of crime in the Přerov town** – This paper focuses on places of fear of crime, its reasons and the relationship between reports on crime and the perception of the space by the public. A sample survey containing mental mapping tasks pushed this research towards gathering a sufficient sample of the data. It presents opinions of Přerov inhabitants (n = 1,078) on the places of fear of crime. A significant number of respondents shares the same point of view on the topic. They agree on the same places of fear (the Husova Street) and on the reasons (the Roma ethnic minority), which make them feel unsafe in some of the places.

KEY WORDS places of fear – fear of crime – reasons of fear – mental maps – Přerov town – sample survey

DOLEŽAL, D. (2022): Místa strachu z kriminality v Přerově. Informace ČGS, 41, 1, 1-13.

Článek vznikl na základě výsledků bakalářské práce obhájené v akademickém roce 2019/2020 na katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (PřF UPOL) pod vedením Mgr. Petra Šimáčka, Ph.D. V rámci SVP 2020 se práce umístila na 3. místě, v soutěži O cenu děkana PřF UPOL 2020 v bakalářské kategorii věd o Zemi získala 1. místo.

1. Úvod

Lidská společnost se v průběhu svého vývoje mění a škála potřeb člověka se ve vyspělém světě neustále rozrůstá o nové. Ty základní, jako je například potřeba pocitu bezpečí (Maslow 1943), si však člověk nese s sebou už od počátků pravěku. Vnímání pocitu bezpečí, či naopak ohrožení, dnes mohou ovlivňovat různé složky lidského života a lze mezi ně zařadit kupříkladu aktuální zdravotní stav, finanční situaci, postavení jedince v rámci společnosti nebo jeho zkušenosti s kriminalitou v roli oběti či svědka (Eller, Frey 2019). Právě kriminalita má jakožto patologický jev na společnost přímý vliv a je její neodmyslitelnou součástí, jelikož může v podobě strachu z kriminality ovlivňovat lidskou percepci prostoru. Jak popisuje Vykopalová (2000), strach z kriminality přitom nemusí způsobovat pouze přímá viktimizace¹ či její svědectví, ale také prezentace násilí v médiích.

Jak uvádí Jackson (2006), koncept strachu z kriminality (*fear of crime*) má své kořeny ve Spojených státech amerických v 60. letech 20. století. Kriminalita se zde změnila v čím dál diskutovanější téma a výsledky sociálních výzkumů zaměřených na prevalenci kriminality se začaly stávat přesnějšími než dostupné policejní záznamy. Koncept postupně pronikl jako vlastní podobor do behaviorální geografie a nyní zkoumá vztah mezi kriminalitou, společností a prostorem (Jíchová 2009).

Znalosti o místech spojovaných se strachem z kriminality a o jejich pozadí lze nabýt systematickou prací sestávající z prostorové identifikace a zjištění příčin strachu z kriminality. Poloha obávaných míst a důvody, které jejich existenci podmiňují, se však mohou lišit podle místního kontextu. Místa strachu z kriminality mohou různě vnímat muži, odlišně zase ženy (viz např. Pain 2001; Jíchová 2009; Zítková 2013) a v místech, která by nenapadlo spojovat s obavami z kriminality mladého člověka, se může ohroženě cítit osoba seniorského věku a naopak (Chadee, Ditton 2003; Jíchová, Temelová 2012). Různé výzkumy (Samuels, Judd 2002; Jíchová 2013; Pánek, Pászto, Šimáček 2018 a další) pak v minulosti naznačily, že vnímání strachu rovněž ovlivňuje přítomnost denního světla, tedy zde má na percepci prostředí vliv den a noc. Pocit strachu z kriminality může být ve finále ovlivňován více faktory a zejména je subjektivně založený. Proto lze u podobných výzkumů pokládat za vhodné využití participativních metod. Právě aktivní účast obyvatel na mapování míst strachu z kriminality může vést k získání široké škály poznatků a ty mohou poskytnout základ pro různé oblasti plánování měst a regionů (Brisudová, Šimáček, Šerý 2020).

Tato studie je založena na bakalářské práci (Doležal 2020), jejíž dílčí výstupy se staly součástí projektu TA ČR (TL02000556 Inovace prevence kriminality ve městech Olomouckého kraje založená na mapování míst strachu - viz

¹ Proces, při němž se osoba stane obětí trestného činu (Bouřa 2007).

KGK/PřF UPOL 2020). Hlavním cílem této studie je identifikovat na území města Přerov taková místa, kde jeho obyvatelé pociťují strach z kriminality. Za tímto účelem bylo sestaveno několik výzkumných otázek.

1. Kde se na území Přerova nacházejí nejvýznamnější místa strachu z kriminality?
2. Jaké jsou nejčastěji zmiňované příčiny, kvůli kterým lidé v daných místech pociťují strach z kriminality?
3. Lze vysledovat shodu mediálně prezentované kriminální činnosti s poznatky z vlastního výzkumu?

2. Mentální mapování

Tento výzkum je založen na mapování míst strachu z kriminality, jde tedy o zasažení subjektivních pocitů strachu z kriminality do geografického prostoru. Pro vyhodnocení osobního pojetí prostoru byl ve výzkumu využit koncept mentálních map, které s geografickými přístupy poprvé spojil americký urbanista Kevin Lynch (1960) v 60. letech 20. století. Mentální mapy tak vedle psychologie či sociologie pronikly také do geografie (Gould, White 1974; Tuan 1975; Hynek, Hynková 1979; Drbohlav 1991 a další), v níž umožňují sledovat například chování, rozhodování, pocity či vnímání člověka vztahované k určitému prostoru. Nápomocné mohou být při rozvoji měst a obcí (Pánek, Pászto 2016), kdy se stávají nástrojem participativního plánování veřejného prostoru. Takové studie v minulosti vznikly kupříkladu v Klášterci nad Ohří (Kyncilová 1998), Šternberku (Brisudová, Šimáček, Šerý 2020) nebo v zahraničí (Kytta a kol 2014; Pödör a kol. 2016).

Mentální mapy obecně Drbohlav (1991, s. 164) vysvětluje jako „grafické vyjádření představ člověka o geografickém prostoru, nejčastěji jeho kvalitě nebo uspořádání“. Podle děl jeho i dalších českých autorů (např. Voženílek 1997; Siwek 2011) lze mentální mapy dělit do dvou kategorií na základě definic jejich hlavních popularizátorů – výše zmíněného Lynche (1960) a Petera Goulda (Gould, White 1974). Mentální mapy, jak je popsal Lynch (1960), jsou Siwkem (2011) též nazývány jako komparativní. Umožňují totiž srovnání reálného obrazu prostoru s vnímáním člověka. Ten svoji představu o prostoru přenesl na papír či jiné médium a vzniká tak zakres nesoucí informace o jeho vnímání vzdáleností, objektů, tvarů, apod. Druhou skupinu utvářejí mentální mapy sestrojované podle přístupů Petera Goulda (Gould, White 1974), nazývány též jako preferenční (Siwek 2011). U tohoto typu map již nejde porovnávat míru shody s realitou, jelikož obsahují hodnotící kvalitativní soudy. Typicky se objevují při výzkumech rezidenčních či rekreačních preferencí, resp. nepreferencí (Drbohlav 1991), a to v území, které je předem rozděleno do menších celků. Může se jednat o pravidelnou síť (Siwek 1988; Pánek, Pászto, Šimáček 2018), nebo již existující regiony (Voženílek 1997).

Na rozdíl od prázdného papíru u lynchovských map by tak tvorbě gouldovských mentálních map předcházel papír s obrysovou či podkladovou mapou zkoumaného území (Pánek, Pászto 2016).

Mapy strachu jsou pak zvláštním případem negativních preferenčních map (Siwek 2011). Podle Pánka a Pászta (2016) mohou být nazývány též jako „mapy pocitu nebezpečí“, které se staly nástrojem několika studií českých (např. Jíchová, Temelová 2012; Šimáček, Kosová 2016; Pánek, Pászto, Šimáček 2018; Šimáček a kol. 2020) i zahraničních (např. Pain 2001; Hamilton a kol. 2011; Stasíková 2011; Curtiss 2012; Doran, Burgess 2012; Kytta a kol. 2014; Pödör a kol. 2016). Tento výzkum zjišťuje negativní preference obyvatel v podobě strachu z kriminality, zakládá se tedy na preferenčních mentálních mapách.

3. Mapování strachu z kriminality

Strach z kriminality je považován za závažný společenský problém, neboť ovlivňuje jedincovo chování a rozhodování v prostoru. U míst postižených kriminalitou totiž není zaručeno, že se po výrazném poklesu trestné činnosti automaticky sníží i míra pocíťovaného strachu (Salem, Lewis 2016). Tato místa mohou být vnímána jako riziková naopak i dlouho poté, a tudíž je nutné strach z kriminality a jeho příčiny všeobecně sledovat. Jeho odhalením se v poslední době zabývá čím dál více autorů (např. Kytta a kol. 2014; Pödör a kol. 2016; Pánek, Ivan, Macková 2019; Šimáček a kol. 2020), jejichž výsledky se staly podkladem při rozvoji a řízení konkrétních měst. Klíčovou roli zde přitom sehrávají subjektivní vyjádření obyvatel, kteří se tak mohou zapojit do rozvoje či řízení města. Výstupy z takovýchto šetření mohou komunálními politikám dle Šimáčka a kol. (2020) posloužit k zacílení opatření zaměřených na rozvoj, prevenci kriminality či k tvorbě jiných koncepčních dokumentů, které vedou ke zvyšování kvality života daného území.

Na základě přibývajících studií mapujících strach z kriminality lze zpozorovat opakující se faktory ovlivňující vnímání strachu. Více autorů (např. Koskela 2009; Jíchová 2013) totiž dokazuje, že strach ze zločinu mohou ovlivňovat demografické charakteristiky, jako je věk či pohlaví, anebo další vlivy v podobě předchozí zkušenosti se zločinem. Podle Pain (2001) ve společnosti existují stereotypní mínění, že strach pocíťují hlavně ženy, zatímco muži bývají méně bojácní. To se prokázalo například v případech výzkumů Pain (2001), Jíchové (2009), Jíchové a Temelové (2012) či Zítkové (2013). Ve studii Kosové (2016) aplikované na město Jihlava už strach ve větší míře pocíťovali muži, v případě maďarského města Nagykanizsa (Pödör a kol. 2016) naopak patrné rozdíly v genderovém vnímání zpozorovány nebyly. Vzhledem k omezenému rozsahu článku však nejsou tyto charakteristiky dále nijak reflektovány. V odborné literatuře lze identifikovat také opakování typové podobných lokalit. Ve vybraných čtvrtích Prahy často figurovaly parky,

železniční stanice, místa s nižší kumulací osob nebo špatně osvětlená zákoutí (Jíchová, Temelová 2012). Studie Pánka, Pászto a Šimáčka (2018) orientovaná na Olomouc s tímto zjištěním koresponduje, jelikož za nejméně bezpečnou oblast bylo obyvateli označeno okolí hlavního nádraží a parků. Podobných výsledků nabyl i výzkum v Opavě (Pánek, Pászto, Šimáček 2018). S jednotlivými místy se pak často pojí typické příčiny – v případě Pödör a kol. (2016) nebo Kosové (2016) byl strach často podmíněn přítomností zejména romské komunity, bezdomovců a nepřizpůsobivých lidí. Podobných výsledků bylo nabyto i v případě studie pražského Žižkova, kde za rizikové skupiny platili také narkomani či podivná individua (Jíchová 2009). Jako faktor podmiňující strach z určitého místa může být vnímána podoba prostředí, kdy je poukazováno na jeho vzhled – například na zanedbanost a nepřehlednost, na tmavá neosvětlená místa či parky (Jíchová 2009, 2013; Zítková 2013).

4. Metodický postup

Tento výzkum se opírá o subjektivní názory respondentů, které byly zjišťovány v období duben 2019 – leden 2020 v rámci dotazníkového šetření. Sběr probíhal částečně fyzicky formou rozhovorů tazatele s náhodnými respondenty v ulicích Přerova a většinou pak elektronicky (CAWI – *computer assisted web interviewing*), s využitím online platformy PocitoveMapy.cz. Ta umožňuje aktivní zapojení

Tab. 1 – Výzkumný vzorek pro dotazníkové šetření

Počet obyvatel (k 1. 1. 2019)			Výzkumný vzorek	Přiřazená váha
Muži	15–19 let	920	43	0,62
	20–29 let	2 319	134	0,50
	30–39 let	2 856	123	0,67
	40–49 let	3 468	92	1,09
	50–64 let	4 231	98	1,25
	65 a více let	4 003	48	2,42
	Celkem	17 797	538	—
Ženy	15–19 let	855	36	0,69
	20–29 let	2 217	147	0,44
	30–39 let	2 618	119	0,64
	40–49 let	3 319	80	1,20
	50–64 let	4 423	94	1,36
	65 a více let	5 936	64	2,69
	Celkem	19 368	540	—
Celkem	37 165	1 078	—	

Zdroj: Doležal 2020, ČSÚ 2019, KGG/PřF UPOL 2020. Vlastní zpracování.

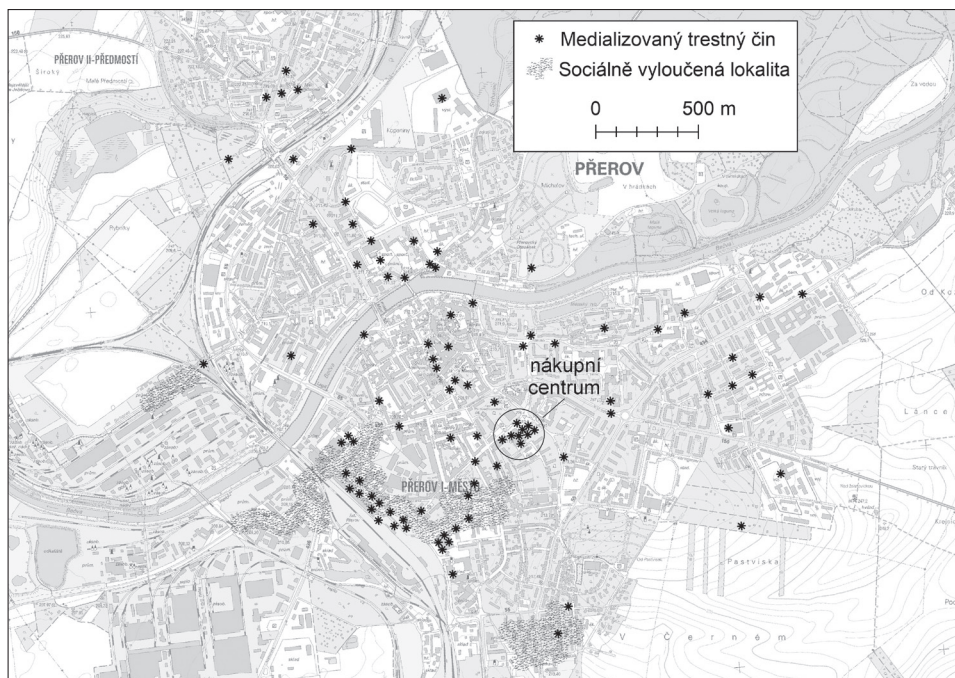
občanů do sběru informací a názorů na lokality (PocitoveMapy.cz 2015–2016). Počet odpovědí získaných fyzicky činil 125, elektronicky pak 1 285. Celkově bylo zapojeno 1 410 osob. Po korekci a třídění dat (zejména z důvodů chybějících demografických či rezidenčních údajů) do fáze analýzy zaměřilo 1 078 dotazníků. Jejich zastoupení ve skupinách podle pohlaví a věku se lišilo od poměru odvozeného ze skutečné demografické struktury přerovského obyvatelstva, a proto bylo využito statistických metod vážení, kdy byla každému respondentovi na základě sledovaných charakteristik přiřazena určitá váha (viz tab. 1).

V rámci dotazníku bylo zjišťováno, zda, kde, proč a jakou měrou respondent v Přerově pocítuje strach z kriminality. Inkriminovaná místa mohli respondenti do mapy zakreslit (celkem 2 137 zákresů) v návazném kroku, kde rovněž poskytli informace o intenzitě vnímaného strachu a jeho důvodech. Získaná data byla vizualizována překryvem jednotlivých zákresů se zohledněním přiřazených vah. Nejčastěji zmiňované důvody, které v respondentech vyvolávají strach, byly pro přehlednější interpretaci klasifikovány do celkem 11 níže uvedených skupin. Na základě jejich rozdělení lze zpracovat mapy jednotlivých důvodů, které mohou odhalit specifické rysy konkrétních míst (viz Doležal 2020, Příloha 2).

- Bezdomovci,
- hluk,
- mládež,
- narkomani,
- nedostatečné osvětlení,
- nepřizpůsobiví²,
- opilci,
- Romové,
- strach z napadení,
- strach z obtěžování,
- ostatní.

Kategorie ostatních důvodů je sestavena z odpovědí, které se v celkovém výčtu neobjevily více než 30krát. Mezi nejhojněji zastoupené příčiny strachu se v tomto případě řadí nepředvídatelnost, či zanedbanost prostředí. Skladba dotazníku byla totožná jak pro fyzickou tak elektronickou distribuci. K získání odpovědi na

² Respondenti měli možnost otevřené odpovědi – kategorie „nepřizpůsobivých“ tak zahrnuje především odpovědi přímo obsahující slovo „nepřizpůsobiví“. V menším počtu byly dále zastoupeny významově podobné tvary: agresivní; asociálové; chudí se sklony ke kriminalitě; divní; lidé, kteří nedělají dobrotu; netáhla; pochybné existence, osoby, individua; problémoví lidé, komunity; různá individua, existence; sociálně vyloučení/slabší; závadové osoby; zevláci.

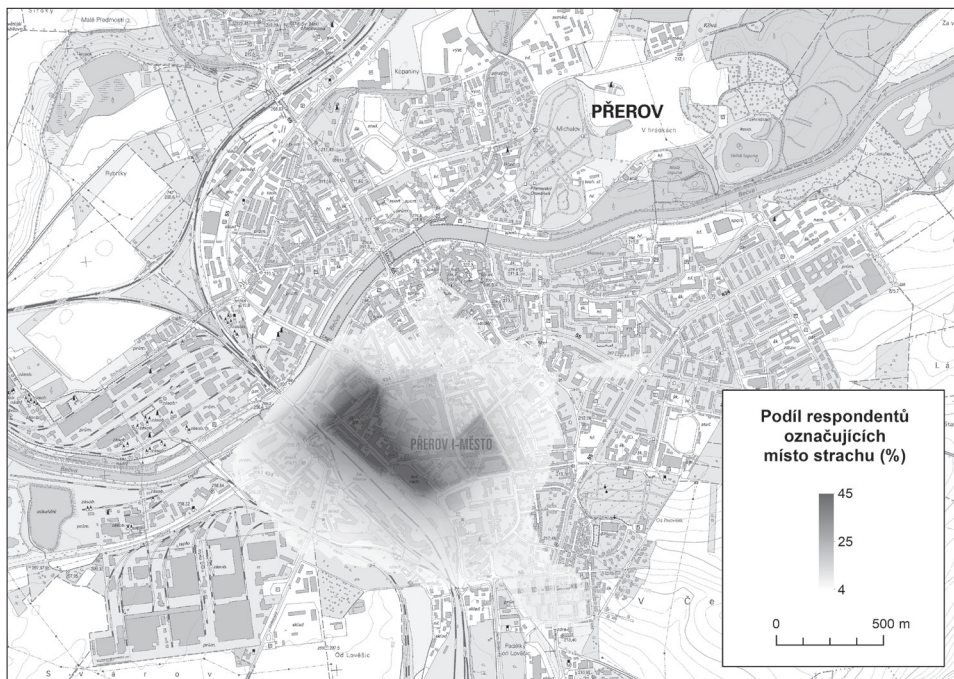

Obr. 1 – Mapa trestných činů a přestupků zjištěných mediálním šetřením v kontextu sociálně vyloučených lokalit. Zdroj: Doležal 2020 (Příloha 3), ČÚZK 2020. Vlastní zpracování.

jednu z výzkumných otázek byla provedena také analýza mediálních sdělení, pro jejíž potřebu byl vytěžen archiv zpravodajského webu Přerovský deník. V rámci 100 článků z rubriky *Krimi* za období od 1. ledna 2018 do 18. dubna 2020 zde bylo popsáno 102 různých trestných činů. Místa těchto událostí byla na základě informací popsanych v článcích zanesena do mapy (viz obr. 1).

5. Analýza mediálních sdělení

Lidské vnímání strachu mohou ovlivňovat jisté opakující se faktory. Obzvláště v dnešní době je však velkým hybatelem společenského klimatu také mediální prostředí, které může ovlivnit pocit strachu z kriminality (Vykopalová 2000). Provedenou analýzou bylo zjištěno, že každé druhé sdělení z mediálního vzorku pojednávalo o krádežích či okradeních, z celkového počtu se tomuto tématu věnovalo 53 článků. Přibližně poloviční četnost (27 skutků) byla zjištěna u fyzických a verbálních napadení, která tvořila druhou nejpočetnější skupinu. V 11 případech byly popisovány loupeže či loupežná přepadení, o zbylých činech, jako je zžárství nebo výtržnictví, už bylo informováno ojedinele. Analýzou výše zmíněných

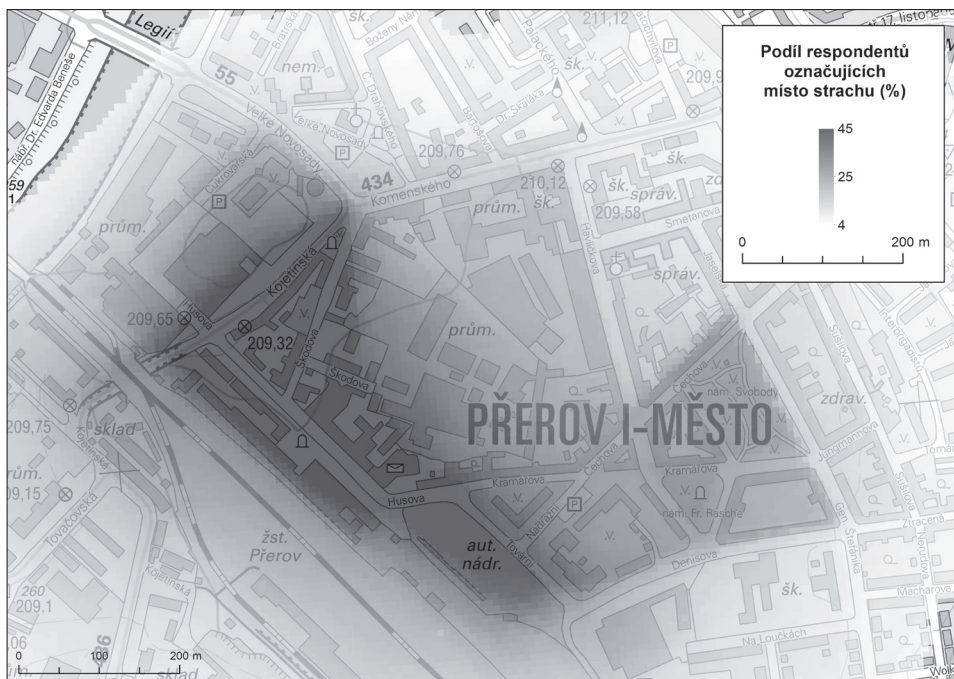
Obr. 2 – Místa strachu z kriminality v Přerově.

Zdroj: Doležal 2020, KGG/PřF UPOL 2020, ČÚZK 2020. Vlastní zpracování.

článků lze dospět k závěru, že v Přerově existují místa se zvýšenou koncentrací kriminality (viz obr. 1). Obzvláště pak v okolí sociálně vyloučených lokalit (Statutární město Přerov 2016) poblíž vlakového a autobusového nádraží (Husova, Kojetínská, Tovární a Denisova ulice), kde byla zjištěna čtvrtina všech medializovaných případů. Další často zmiňované místo leží při nákupním centru Galerie Přerov na Čechově ulici poblíž centra města, které v mediální analýze figurovalo v 9 případech krádeží.

6. Místa strachu z kriminality v Přerově

Výsledky dotazníkového šetření naznačují, že Přerované ve větší míře strach z kriminality na určitých místech pociťují. Více než dvě třetiny (68,0 %) totiž na dotaz, zda někde na území Přerova pociťují strach, odpověděly „určitě ano“, dalších 16,1 % uvedlo „spíše ano“. Lze se tak domnívat, že naprostá většina dotázaných dokáže místa strachu v Přerově identifikovat, zatímco pouze 12,2 % tuto problematiku vnímá málo, nebo vůbec (3,7%). Díky zpracování mapových zákresů v prostředí GIS získala studie odpovědi na klíčové otázky. V mapách (viz obr. 2 a obr. 3) jsou

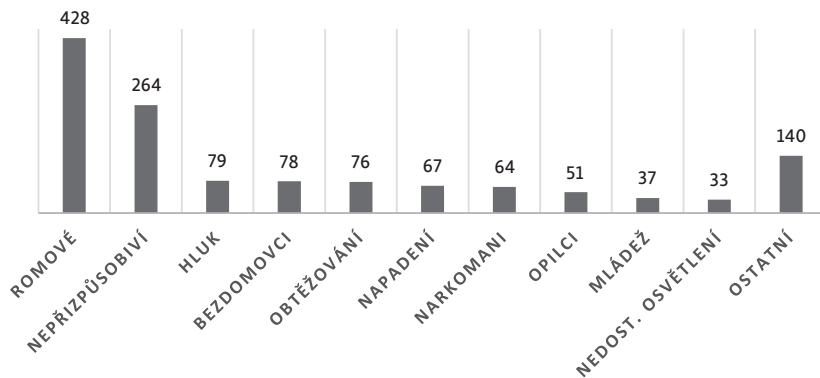
Obr. 3 – Nejintenzivněji vnímaná místa strachu z kriminality v Přerově.

Zdroj: Doležal 2020, KGG/PřF UPOL 2020, ČÚZK 2020. Vlastní zpracování.

zobrazena pouze ta zakreslená místa, která splnila kritérium 4% shody, zaznačilo je současně tedy 43 a více odpovídajících. Všechna se nacházela v části města na levém břehu řeky Bečvy (viz obr. 2).

Maximální míra shody byla zjištěna v jihozápadní části intravilánu, kdy jako centrum celého území strachu byla označena Husova ulice a přilehlá železniční stanice. Tato místa spolu s okolními ulicemi (Škodova, Kojetínská) disponovala vůbec nejvyššími hodnotami, kdy se na jejich zákresu shodovalo až 485 (45%) respondentů. Nedaleké autobusové nádraží zaznačila přibližně třetina odpovídajících. Velmi patrná je zde jistá dostředivá tendence, kdy směrem k Husově, Škodově a Kojetínské ulici (coby centrum vnímaného strachu) roste podíl shodně zakreslujících respondentů (viz obr. 3). Všechny tři zmíněné ulice figurují v seznamu sociálně vyloučených lokalit³, podobně jako výběžek východním směrem, který kopíruje tvar parků náměstí Svobody a náměstí Fr. Rasche. Ty byly taktéž zakreslovány častěji (podíl mezi 15 až 20%) a opět spadají pod sociálně vyloučené

³ V roce 2017 proběhla ve Škodově ulici demolice čtyř vybydlených domů. Přestože sociálně vyloučená lokalita známá jako romské „ghetto“ zanikla a Škodova ulice je nyní minimálně obydlená, v myslích obyvatel zůstala zapsána jako velmi problematické místo i v roce 2020.

Obr. 4 – Četnost jednotlivých důvodů v zákresech respondentů.

Zdroj: dotazníkové šetření. Vlastní zpracování.

lokality. Mezi nimi se nachází i části Jižní čtvrtě či jednotlivé domy poblíž centra města, kde byl opět zjištěn vyšší počet zákresů.

Po zakreslení místa do dotazníku měli odpovídající možnost uvést i důvod svého zákresu. Z 2 137 zákresů bylo zjištěno celkem 1 317 udání příčiny strachu, bez uvedení tak zůstaly přibližně dvě pětiny z celkového počtu. Jak naznačuje obr. 4, strach na uváděných místech způsobuje Přerovanům v prvé řadě přítomnost romské komunity, což uvedlo 32,5 % respondentů. Druhou nejčastěji zmiňovanou příčinu strachu utváří skupina nepřizpůsobivých lidí, která spolu s první, „romskou“, činí více než nadpoloviční podíl všech důvodů (52,5 %).

Se sociálním prostředím souvisely dále častěji zmiňované kategorie bezdomovců a strachu z obtěžování, k charakteristice prostředí pak patřila například kategorie hluk (všechny zmíněné okolo 6 %). Zbylé uvedené skupiny se svým podílem pohybovaly okolo hranice 5 % a méně, poslední velkou skupinu pak utváří ostatní důvody (10,6 %), kde strach nejčastěji způsobovala nepředvídatelnost (24krát) a zanedbanost prostředí (23krát).

7. Diskuze a závěr

Tato studie popisuje nejobávanější místa na území města Přerov. Provedená analýza vedla k získání přehledu o místech strachu z kriminality v Přerově a ke zjištění odpovědí na výzkumné otázky. Ze současných vědeckých studií (např. Jíchová, Temelová 2012; Zítková 2013; Kosová 2016; Pánek, Pászto, Šimáček 2018) lze vysledovat opakující se trendy ve vnímání strachu v českých městech, které lze větší měrou uplatnit i na území města Přerova. Geografický prostor však není homogenní a každý region nese svá specifika, která podmiňují další jevy. Tak je tomu

v případě srovnání s částmi Prahy (Jíchová, Temelová 2012), jejichž nejobávanější místa skrývají parky, zatímco rozlehlý městský park Michalov nebyl v přerovském výzkumu z 1 078 případů zmíněn ani jednou. Naopak ohnisko přerovského strachu bylo lokalizováno v okolí vlakového a autobusového nádraží, což koresponduje s poznatky studií z jiných měst (Pánek, Pászto, Šimáček 2018). V případě Přerova se navíc jedná o sociálně vyloučené lokality, které jsou ve velké míře obývány romskou komunitou. Husova ulice, na níž samotné vlakové nádraží leží, je dále kromě Romů zmiňována i kvůli nepřizpůsobivým osobám či bezdomovcům.

Získané výsledky bylo možné srovnat s obdobnými výzkumy a s provedeným mediálním šetřením (obr. 1), které mělo za cíl poodkrýt přibližnou polohu míst s nejvyšší koncentrací kriminality na základě informačních sdělení Přerovského deníku. Nejvýznamnější takové místo se nachází v sociálně vyloučených lokalitách poblíž Husovy ulice a přerovského nádraží, s čímž jasně koresponduje i názor odpovídajících, kteří tuto lokalitu zakreslovali vůbec nejčastěji. I přesto je možno nalézt drobné odchylky, kdy lze zmínit například nákupní centrum Galerie Přerov. To bylo často zmiňováno v médiích (viz obr. 1), zatímco v obecném pohledu (obr. 2, obr. 3) už jeho význam upadá k nepatrnosti. Galerie Přerov byla zmiňována především v souvislosti s obavami z mládeže (viz Doležal 2020, s. 39). Prostorovým srovnáním výsledků mediální analýzy s názory respondentů lze dospět ke zjištění, že se vzájemně prolínají, avšak plně neshodují.

Z pomyslné skupiny 20 Přerovanů by hned 17 zakreslilo do mapy místo, kde pociťuje strach z kriminality, zatímco pouze tři by zastávali názor, že v Přerově neexistuje místo, kde by pociťovali strach. Nejčastěji vyznačovaným místem se stalo přilehlé okolí Husovy ulice a vlakového nádraží, kde pociťuje strach takřka polovina respondentů (45 %). S rostoucí vzdáleností od tohoto epicentra strachu se pak podíl odpovídajících, kteří místo shodně zaznačili, snižuje. V Přerově si lidé strach spojují nejčastěji s Romy, kteří nezřídka obývají sociálně vyloučené lokality. Právě v takových místech pociťuje strach z romské komunity třetina odpovídajících. Pakliže se k Romům uváže v potaz i časté odůvodnění v podobě nejasně vymezeného pojmu „nepřizpůsobiví“ (viz pozn. pod čarou 2), je podíl respondentů, kteří z těchto skupin pociťují strach, rázem nadpoloviční.

V rámci konceptu *fear of crime* tuto studii nelze označit za průkopnickou, do geografického prostředí však přináší i méně obvyklou metodu mediální analýzy, která se může do budoucna stát příspěvkem k výzkumům týkajících se například ovlivnitelnosti obyvatel médii. Studie může být podkladem pro další autory především použitou metodikou, detailnější analýzu vlastních výsledků, vzhledem k limitaci rozsahu článku, totiž poskytuje pouze v omezeném měřítku. V případě jejího rozšíření by bylo vhodné zohlednit i opačný pól lidského vnímání, tedy místa, kterým obyvatelé přisuzují pozitivní preferenci. Pakliže je totiž cílem utvoření komplexní představy o městě, vedle míst strachu je žádoucí brát v potaz i místa vzbuzující pocity štěstí a bezpečí.

Literatura

- BOUŘA, V. (2007): Vybraná témata z kriminologie. Ostravská univerzita v Ostravě, Ostrava.
- BRISUDOVÁ, L., ŠIMÁČEK, P., ŠERÝ, M. (2020): Mapping topo-ambivalent places for the purposes of strategic planning of urban space. The case of Šternberk, the Czech Republic. *Journal of Maps*, 16, 1, 203–209.
- CURTIS, J. (2012): Integrating sketch maps with GIS to explore fear of crime in the urban environment: A review of the past and prospects for the future. *Cartography and Geographic Information Science*, 39, 4, 175–186.
- ČSÚ (2019): Veřejná databáze VDB, ČSÚ. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf> (16. 2. 2022).
- ČÚŽK (2020): Prohlížečci služba WMS - ZM 10. https://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM10_PUB/WMSservice.aspx (15. 1. 2021).
- DOLEŽAL, D. (2020): Geografická analýza lokalit strachu z kriminality na území města Přerov. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Olomouc.
- DORAN, B. J., BURGESS, M. B. (2012): Putting fear of crime on the map. Investigating perceptions of crime using geographic information systems. Springer, New York.
- DRBOHLAV, D. (1991): Mentální mapa ČSFR - definice, aplikace, podmíněnost. *Sborník Československé geografické společnosti*, 96, 3, 163–176.
- ELLER, E., FREY, D. (2019): Psychological perspectives on perceived safety: Social factors of feeling safe: A multidisciplinary perspective. In: Raue, M., Streicher, B., Lermer, E. (eds.): *Perceived safety. A multidisciplinary perspective*. Springer International Publishing, Cham, 43–60.
- GOULD, P., WHITE, R. (1974): *Mental maps*. Pelican Books, Harmondsworth.
- HAMILTON, M., SALIM, F., CHENG, E., CHOY, S. (2011): Transafe: A crowdsourced mobile platform for crime and safety perception management. *SIGCAS Computers and Society*, 41, 2, 32–37.
- HYNEK, A. HYNKOVÁ, J. (1979): Prostorová percepce životního prostředí města Boskovice a okolí ve výchově k péči o životní prostředí. *Sborník Československé geografické společnosti*, 84, 4, 287–299.
- CHADEE, D., DITTON, J. (2003): Are older people most afraid of crime? Revisiting Ferraro and LaGrange in Trinidad. *British Journal of Criminology*, 43, 2, 417–433.
- JACKSON, J. (2006): Introducing Fear of Crime to Risk Research. *Risk Analysis*, 26, 1, 253–264.
- JÍCHOVÁ, J. (2009): Vnímání strachu na Žižkově a Jarově. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha.
- JÍCHOVÁ, J. (2013): Kriminalita a její percepce v městském prostředí. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha.
- JÍCHOVÁ, J., TEMELOVÁ, J. (2012): Kriminalita a její percepce ve vnitřním městě: případová studie pražského Žižkova a Jarova. *Geografie*, 117, 3, 329–348.
- KGK/PřF UPOL (2020): Inovace prevence kriminality ve městech Olomouckého kraje založená na mapování míst strachu. <https://geography.upol.cz/mista-strachu> (19. 1. 2021).
- KOSKELA, H. (2009): Crime/fear of crime. In: Kitchin, R., Thrift, N. (eds.): *International Encyclopedia of Human Geography*. Elsevier, Amsterdam, 334–339.
- KOSOVÁ, D. (2016): Lokality strachu z kriminality na území města Jihlavy. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Olomouc.
- KYNČILOVÁ, L. (1998): Mentální mapa. *Moderní obec*, 4, 11, 19.
- KYTTÄ, M., KUOPPA, J., HIRVONEN, J., AHMADI, E., TZOULAS, T. (2014): Perceived safety of the retrofit neighborhood: A location-based approach. *Urban Design International*, 19, 4, 311–328.
- LYNCH, K. (1960): *The image of the city*. M.I.T. Press, Cambridge, Mass.
- MASLOW, A. H. (1943): A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 4, 370–396.

- PAIN, R. (2001): Gender, race, age and fear in the city. *Urban Studies*, 38, 5–6, 899–913.
- PÁNEK, J., PÁSZTO, V. (2016): Pocitové mapy v plánování měst a regionů. *Regionální rozvoj mezi teorií a praxí*, 5, 4, 48–62.
- PÁNEK, J., PÁSZTO, V., ŠIMÁČEK, P. (2018): Spatial and temporal comparison of safety perception in urban spaces. Case study of Olomouc, Opava and Jihlava. In: Ivan, I., Horák, J., Inspektor, T. (eds.): *Dynamics in GIScience*. Springer, Cham, 333–346.
- PÁNEK, J., IVAN, I., MACKOVÁ, L. (2019): Comparing residents' fear of crime with recorded crime data-case study of Ostrava, Czech Republic. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 8, 9, 401.
- POCITOVEMAPY.CZ (2015–2016): Pocitové mapy. <https://www.pocitovemapy.cz/> (22. 1. 2021).
- PÖDÖR, A., RÉVÉSZ, A., RÁCSKAI, P., SASVÁR, Z. (2016): Measuring citizens' fear of crime using a web application: A case study. *GI_Forum*, 2, 12–29.
- SALEM, G. W., LEWIS, D. A. (2016): *Fear of crime: Incivility and the production of a social problem*. Transaction Publishers, New Jersey.
- SAMUELS, R., JUDD, B. (2002): Public housing estate renewal – Interventions and the Epidemiology of Victimization. http://www.aic.gov.au/media_library/conferences/housing/samuels.pdf (14. 2. 2022).
- SIWEK, T. (1988): Území Československa očima studentů geografie. *Sborník Československé geografické společnosti*, 93, 1, 31–37.
- SIWEK, T. (2011): *Percepce geografického prostoru*. ČGS, Praha.
- STASÍKOVÁ, L. (2011). Relevantnost výskumu strachu z kriminality v urbánnej geografii. *Geografický Časopis*, 63, 4, 325–343.
- Statutární město Přerov (2016): Strategie prevence kriminality města Přerova na období 2017–2021. <https://www.prerov.eu/filemanager/files/39415.pdf> (16. 2. 2022).
- ŠIMÁČEK, P., DOLEŽAL, D., ŠERÝ, M., FIEDOR, D., PÁNEK, J., SZCZYRBA, Z. (2020): Participativní mapování míst strachu z kriminality jako příspěvek k rozvoji urbánního prostředí. *Urbanismus a územní rozvoj*, 23, 5, 4–10.
- ŠIMÁČEK, P., KOSOVÁ, D. (2016): Percepce strachu z kriminality na území města Jihlavy. In: Nováček, A. (ed.): *Geografické myšlení jako aktuální společenská výzva: Sborník příspěvků z Výroční konference ČGS, 5.–7. září 2016. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice*, 130–134.
- TUAN, Y. F. (1975): Images and mental maps. *Annals of the Association of American Geographers*, 65, 2, 205–213.
- VOŽENÍLEK, V. (1997): Mentální mapa a mentální prostorové představy. *Geodetický a kartografický obzor*, 43, 1, 9–14.
- VYKOPALOVÁ, H. (2000): Kriminalita a viktimologické výzkumy. In: *Acta Universitatis Palacianae Olomucensis Facultas Iuridica 2, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc*, 229–233.
- ZÍTKOVÁ, V. (2013): *Kriminalita a místa strachu: časoprostorový pohled na příkladě velkého města*. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Olomouc.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych věnoval srdečné poděkování školiteli Mgr. Petru Šimáčkovi, Ph.D. za poskytovanou podporu, rady a obzory rozšiřující vedení nejen při tvorbě bakalářské práce. V neposlední řadě také děkuji mé alma mater, olomoucké katedře geografie a všem jejím členům.